

การศึกษาเปรียบเทียบสภาวะทางอารมณ์ การแสดงบทบาท และสัมพันธภาพในคู่นอนระหว่าง  
เด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องเจ็บป่วยด้วยโรคหอบหืด และที่มีพี่น้องสุขภาพดี

หทัยรัตน์ ชื่นจิตร

123 ๗.๘. 2546

TH ๐๐๐๖๐๐8

163915

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

สิงหาคม 2545

ISBN 974-616-966-1

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์  
ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร  
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนีรัตน์ ภาณุรูป)

..... กรรมการ

(ดร.จันทร์ชลี มาพุด)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนีรัตน์ ภาณุรูป)

..... กรรมการ

(ดร.จันทร์ชลี มาพุด)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ประสพกิตติคุณ)

..... กรรมการ

(แพทย์หญิง ร่มร แยมประทุม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร  
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ ๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

## ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถ และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จินตนา วัชรสินธุ์ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณีรัตน์ ภาครูป ดร. จันทรชลี มาพูนท กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และสนับสนุนให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอดจนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จอย่างสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายใจ พัวพันธ์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องทางด้านภาษาของแบบสัมภาษณ์ โดยเป็นผู้แปลจากภาษาไทยกลับเป็นภาษาอังกฤษ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลากรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาของเครื่องมือ พร้อมกันนี้ขอขอบพระคุณนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดดอนมะโนรา ที่กรุณาอนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และสำคัญที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างบิดามารดาของเด็กป่วยโรคหอบหืด และของเด็กสุขภาพดี พี่น้องของเด็กป่วยโรคหอบหืด และพี่น้องของเด็กสุขภาพดี ที่มีส่วนร่วมให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ดี

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดา และญาติพี่น้อง ที่ให้ความรักและกำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตทุกคนที่ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจด้วยดีมาโดยตลอดจนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

หทัยรัตน์ ชื่นจิตร

43911640 : สาขาวิชา : การพยาบาลครอบครัว ; พย.ม. (การพยาบาลครอบครัว)

คำสำคัญ : สภาวะทางอารมณ์ / การแสดงบทบาท / สัมพันธภาพในคู่พี่น้อง /

เด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด / เด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องสุขภาพดี

หทัยรัตน์ ชื่นจิตร : การศึกษาเปรียบเทียบสภาวะทางอารมณ์ การแสดงบทบาท และ  
สัมพันธภาพในคู่พี่น้องระหว่างเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องเจ็บป่วยด้วยโรคหอบหืด และที่มีพี่น้อง  
สุขภาพดี (A COMPARISON OF MOOD STATES, ROLE BEHAVIORS, AND SIBLING  
RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL-AGED CHILDREN WITH ASTHMATIC SIBLINGS  
AND HEALTHY SIBLINGS) อ. ที่ปรึกษา : จินตนา วัชรสินธุ์, Ph.D., มณีรัตน์ ภาครูป, ปช.ด,  
จันทร์ขลิ มาพุทธ, ค.ด 122 หน้า. ISBN 974-616-966-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบสภาวะทางอารมณ์ การแสดง  
บทบาท และสัมพันธภาพในคู่พี่น้องระหว่างเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องเป็นโรคหอบหืด และที่มีพี่น้อง  
สุขภาพดี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือบิดาหรือมารดาของเด็กป่วยโรคหอบหืด เด็กวัยเรียนที่มี  
พี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด จำนวนกลุ่มละ 60 ราย และบิดาหรือมารดาของเด็กสุขภาพดี และ  
เด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องสุขภาพดี จำนวนกลุ่มละ 60 ราย เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์  
ข้อมูลทั่วไปของครอบครัว แบบสัมภาษณ์สภาวะทางอารมณ์ การแสดงบทบาท และสัมพันธภาพ  
ในคู่พี่น้องของเด็กวัยเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย  
และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยสภาวะทางอารมณ์ของเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยเป็น  
โรคหอบหืดต่ำกว่าเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องสุขภาพดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05  
คะแนนเฉลี่ยการแสดงบทบาทในบ้านของเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยสูงกว่าเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้อง  
สุขภาพดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยการแสดงบทบาทในโรงเรียนและ  
สังคมของเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยต่ำกว่าเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องสุขภาพดีอย่างมีนัยสำคัญ  
ทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพในคู่พี่น้องของเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วย  
ต่ำกว่าเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องสุขภาพดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

43911640 : MAJOR : FAMILY NURSING; M.NS. (FAMILY NURSING)

KEYWORD : MOOD STATES / ROLE BEHAVIORS / SIBLING RELATIONSHIP /  
SCHOOL-AGED CHILDREN WITH ASTHMATIC SIBLINGS /  
SCHOOL-AGED CHILDREN WITH HEALTHY SIBLINGS

HATRIRAT CHEUNJIT : A COMPARISON OF MOOD STATES, ROLE  
BEHAVIORS, AND SIBLING RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL-AGED CHILDREN  
WITH ASTHMATIC SIBLINGS AND HEALTHY SIBLINGS. THESIS ADVISORS:  
CHINTANA WACHARASIN, Ph.D., MANEERAT PAKTOOP, Ph.D., JUNCHAREE  
MAPOOT, Ed.D. 122 P. ISBN 974-616-966-1

The purpose of this descriptive research was to compare mood states, role behaviors and sibling relationship between school-aged children with asthmatic siblings and healthy siblings. The sample consisted of 60 fathers or mothers of asthmatic children and 60 school-aged children with asthmatic siblings, 60 fathers or mothers of healthy children and 60 school-aged children with healthy siblings. The mood states, role behaviors and sibling relationship questionnaires were adopted as instruments for to the data collection. Description statistics, including the percentage, mean, standard deviation, and independent t-test, were used for the data analysis.

The results of the study were as follows: The mood states scores of school-aged children with asthmatic siblings were significantly lower than those of the school-aged children with healthy siblings ( $p < .05$ ). The role behaviors in house of school-aged children with asthmatic siblings were significantly higher than those of the school-aged children with healthy siblings ( $p < .05$ ). The role behaviors in school and society of school-aged children with asthmatic siblings were significantly lower than those of the school-aged children with healthy siblings ( $p < .05$ ) respectively. The sibling relationship scores of school-aged children with asthmatic siblings were significantly lower than those of the school-aged children with healthy siblings ( $p < .05$ ).

## สารบัญ

หน้า

|                         |   |
|-------------------------|---|
| บทคัดย่อภาษาไทย.....    | ง |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... | จ |
| สารบัญ.....             | ฉ |
| สารบัญตาราง.....        | ช |
| สารบัญภาพ.....          | ณ |

### บทที่

|                                                       |    |
|-------------------------------------------------------|----|
| 1 บทนำ.....                                           | 1  |
| ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....                   | 1  |
| คำถามการวิจัย.....                                    | 4  |
| วัตถุประสงค์การวิจัย.....                             | 4  |
| สมมติฐานการวิจัย.....                                 | 4  |
| ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....                | 5  |
| ขอบเขตของการวิจัย.....                                | 5  |
| ข้อจำกัดของการวิจัย.....                              | 6  |
| นิยามศัพท์เฉพาะ.....                                  | 6  |
| กรอบแนวคิดในการวิจัย.....                             | 8  |
| 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....                 | 11 |
| โรคหอบหืดในเด็ก.....                                  | 11 |
| ผลกระทบจากการเจ็บป่วยโรคหอบหืดของเด็กต่อครอบครัว..... | 14 |
| ผลกระทบจากการเจ็บป่วยโรคหอบหืดของเด็กต่อพี่น้อง.....  | 17 |
| 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....                             | 41 |
| ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....                          | 41 |
| เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....                       | 43 |

|                                                                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....                                                                                                                                            | 47  |
| การเก็บรวบรวมข้อมูล.....                                                                                                                                                   | 48  |
| การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้.....                                                                                                                                     | 50  |
| 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....                                                                                                                                                | 51  |
| ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครอบครัวที่มีบุตรเป็นโรคหอบหืด และที่มีบุตร<br>สุขภาพดี.....                                                                                      | 51  |
| ส่วนที่ 2 ข้อมูลพี่น้องของเด็กป่วยโรคหอบหืด และพี่น้องของเด็กสุขภาพดี...                                                                                                   | 54  |
| ส่วนที่ 3 สภาวะทางอารมณ์ การแสดงบทบาท และสัมพันธภาพในคู่พี่น้อง<br>ระหว่างเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด และที่มีพี่น้องสุขภาพดี...                             | 56  |
| ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาวะทางอารมณ์ การแสดงบทบาท และ<br>สัมพันธภาพในคู่พี่น้องระหว่างเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด และ<br>ที่มีพี่น้องสุขภาพดี..... | 66  |
| 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....                                                                                                                              | 68  |
| สรุปผลการวิจัย.....                                                                                                                                                        | 69  |
| อภิปรายผลการวิจัย.....                                                                                                                                                     | 71  |
| ข้อเสนอแนะ.....                                                                                                                                                            | 80  |
| บรรณานุกรม.....                                                                                                                                                            | 83  |
| ภาคผนวก.....                                                                                                                                                               | 94  |
| ภาคผนวก ก.....                                                                                                                                                             | 95  |
| ภาคผนวก ข.....                                                                                                                                                             | 97  |
| ภาคผนวก ค.....                                                                                                                                                             | 101 |
| ภาคผนวก ง.....                                                                                                                                                             | 119 |
| ประวัติย่อของผู้วิจัย.....                                                                                                                                                 | 122 |

## สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

|   |                                                                                                                                                                                                     |     |
|---|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1 | จำนวน และร้อยละของครอบครัวที่มีบุตรป่วยเป็นโรคหอบหืด และครอบครัวที่มีบุตรสุขภาพดี จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา รายได้ ลักษณะของครอบครัว และจำนวนบุตร.....               | 52  |
| 2 | จำนวน และร้อยละของพี่น้องเด็กป่วยโรคหอบหืด และพี่น้องของเด็กสุขภาพดี จำแนกโดย เพศ อายุ ช่วงห่างระหว่างอายุ ลำดับที่เกิด และระดับการศึกษา.....                                                       | 55  |
| 3 | ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนสภาวะทางอารมณ์ของเด็กวัยเรียน ที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด (กลุ่มที่ 1) และที่มีพี่น้องสุขภาพดี (กลุ่มที่ 2) จำแนกเป็นรายด้าน รายข้อ และโดยรวม.....           | 57  |
| 4 | ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนการแสดงบทบาทของเด็กวัยเรียน ที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด (กลุ่มที่ 1) และที่มีพี่น้องสุขภาพดี (กลุ่มที่ 2) จำแนกเป็นรายด้าน รายข้อ และโดยรวม.....             | 59  |
| 5 | ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนสัมพันธภาพในคู่พี่น้องของเด็กวัยเรียน ที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด (กลุ่มที่ 1) และที่มีพี่น้องสุขภาพดี (กลุ่มที่ 2) จำแนกเป็นรายด้าน รายข้อ และโดยรวม.....   | 63  |
| 6 | เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสภาวะทางอารมณ์ การแสดงบทบาท และสัมพันธภาพในคู่พี่น้องระหว่างเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด (กลุ่มที่ 1) และที่มีพี่น้องสุขภาพดี (กลุ่มที่ 2) (กลุ่มละ 60 คน) ..... | 67  |
| 7 | จำนวน และร้อยละของเด็กป่วย และเด็กสุขภาพดี จำแนกโดย เพศ อายุ ลำดับที่เกิด ระดับการศึกษา และระยะเวลาการเจ็บป่วย.....                                                                                 | 120 |



## สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

- 1 กรอบแนวคิดศึกษาเปรียบเทียบสภาวะทางอารมณ์ การแสดงบทบาท และ  
สัมพันธภาพในคู่พี่น้องระหว่างเด็กวัยเรียนที่มีพี่น้องป่วยเป็นโรคหอบหืด  
และที่มีพี่น้องสุขภาพดี..... 10